

İş Sağlığı

İş sağlığı denilince, üretimi ve işyerini içine alan bir kavram düşünülmelidir. İşyerinde sağlıklı bir çalışma ortamı yoksa işçilerin sağlığından söz edilemez.

İş Sağlığı nedir?

- Bütün çalışanların bedensel, ruhsal, sosyal iyilik durumlarını en üst düzeye ulaştırma ve sürdürme,
- Çalışma koşulları yüzünden çalışanların sağlığının bozulmasını önleme,
- Çalışanları çalışma ortamındaki sağlığı bozan etmenlerden koruma,
- Çalışanların fizyolojik ve psikolojik durumuna en uygun işe yerleşmelerini ve bu durumu sürdürmeyi sağlama,
- İşin insana uyumunu sağlamayı amaçlayan bilim dalıdır.

Çalışanların sağlıklarını sosyal, ruhsal, bedensel olarak en üst düzeye ulaştırmak ve sürdürmek, çalışma koşullarını ve üretim araçlarını sağlığa uygun hale getirmek, çalışanları zararlı etkilerden koruyarak, işin ve çalışanın birbirine uyumunu sağlamak üzere yapılan çalışmaları kapsar.

Çağdaş İş Sağlığı anlayışı nedir?

- Kişi fiziksel, biyolojik ve sosyal çevresi ile bir bütündür. Çalışma ortamı bu çevrenin önemli unsurlarından biridir.
- Kişiye hem sağlıklı hem de hasta iken hizmet götürülmelidir. Sağlığı korumak ve geliştirmek önceliklidir.
- Üretim insan içindir. Hiçbir üretim amacı çalışanın sağlık ve güvenliğini korumayı ve geliştirmeyi erteletemez.
- Çalıştırdığı işçinin sağlığını ve güvenliğini korumak işverenin yükümlülüğündedir, bu yükümlülük ertelenemez ve devredilemez.
- Çalışanın sağlık ve güvenliği işverenin ve devletin iyi niyetine bırakılamaz. Katılım, ulusal ve işyeri düzeyinde örgütlülük gerektirir.
- İşçi ile ailesinin sağlığı bir bütün olarak ele alınmalıdır.
- İş sağlığı hizmetleri sadece üretim değil hizmet ve yönetim birimlerini de kapsamalı (tüm çalışanları kapsayacak şekilde) çalışanın sağlığı olarak değerlendirilmelidir.

- Sağlık hizmetleri koruma, tedavi ve rehabilitasyonu içerir. Çağdaş anlayış korumayı yeterli görmez, sağlığı geliştirmeyingrr.
- Sağlık ve güvenlik alanında hedeflere ulaşılabilmesi hedef kitlenin aktif katılımı ile mümkün olacaktır.

İşyeri Hekimliği

İşyeri Hekimi kimdir?

İşyeri Hekimi: İş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş işyeri hekimliği belgesine sahip hekimdir.

İşyeri Hekiminin görevleri nelerdir?

- (1) İşyeri hekimisi diğer sağlık personeli ile birlikte çalışır.
- (2) İşyeri hekimisi, iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri kapsamında aşağıdaki görevleri yapmakla yükümlüdür:

a) Rehberlik;

1) İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri kapsamında çalışanların sağlık gözetimi ve çalışma ortamının gözetimi ile ilgili işverene rehberlik yapmak.

2) İşyerinde yapılan çalışmalar ve yapılacak değişikliklerle ilgili olarak işyerinin tasarımı, kullanılan maddeler de dâhil olmak üzere işin planlanması, organizasyonu ve uygulanması, kişisel koruyucu donanımların seğimi konularının iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına ve genel iş sağlığı kurallarına uygun olarak sürdürülmesini sağlamak için işverenenerilerde bulunmak.

3) İşyerinde alışanların sağlığının geliştirilmesi amacıyla gerekli aktiviteler konusunda işverene tavsiyelerde bulunmak.

4) İş sağlığı ve güvenliği alanında yapılacak araştırmalara katılmak, ayrıca işin yürütümünde ergonomik ve psikososyal riskler açısından çalışanların fiziksel ve zihinsel kapasitelerini dikkate alarak iş ile çalışanın uyumunun sağlanması ve çalışma ortamındaki stres faktörlerinden korunmaları için araştırmalar yapmak ve bu araştırma sonuçlarını rehberlik faaliyetlerinde dikkate almak.

5) İşyeri bina ve eklentilerinin genel hijyen Őartlarını sürekli izleyip denetleyerek, çalışanlara yürütülen işin gerektirdiği beslenme ihtiyaının ve uygun içme suyunun sağlanması konularında tavsiyelerde bulunmak.

6) Kantin, yemekhane, yatakhane, kreş ve emzirme odaları ile soyunma odaları, duş ve tuvaletlerin bakımı ve temizliği konusunda gerekli kontrolleri yaparak tavsiyelerde bulunmak.

7) İşyerinde meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerinin araştırılması ve tekrarlanmaması için alınacak önlemler konusunda çalışmalar yaparak işverene önerilerde bulunmak.

8) İşyerinde meydana gelen ancak ölüm ya da yaralanmaya neden olmadığı halde çalışana, ekipmana veya işyerine zarar verme potansiyeli olan olayların nedenlerinin araştırılması konusunda çalışma yapmak ve işverene önerilerde bulunmak.

9) İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili alınması gereken tedbirleri işverene yazılı olarak bildirmek.

b) Risk değerlendirmesi;

1) İş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapılmasıyla ilgili çalışmalara ve uygulanmasına katılmak, risk değerlendirmesi sonucunda alınması gereken sağlık ve güvenlik önlemleri konusunda işverene önerilerde bulunmak ve takibini yapmak.

2) Gebe veya emziren kadınlar, 18 yaşından küçükler, iki yaşından küçük çocuğu olan anneler, meslek hastalığı tanısı veya ön tanısı olanlar, kronik hastalığı olanlar, yaşlılar, malul ve özürülüler, alkol, ilaç ve uyuşturucu bağımlılığı olanlar, birden fazla iş kazası geçirmiş olanlar gibi özel politika gerektiren grupları; yakın takip ve koruma altına almak, bilgilendirmek ve yapılacak risk değerlendirmesinde özel olarak dikkate almak.

c) Sağlık gözetimi;

1) Sağlık gözetimi konusunda çalışanları bilgilendirmek ve onların rızasını almak, sağlık riskleri ve yapılan sağlık muayeneleri konusunda çalışanları yeterli ve uygun şekilde bilgilendirmek.

2) İşyerinde sağlığa zararlı risklerin değerlendirilmesi ve önlenmesi ile ilgili gece postaları da dâhil olmak üzere çalışanların sağlık gözetimini yapmak, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun olarak çalışanların yapacakları işe uygun olduklarını belirten işe giriş ve periyodik sağlık muayenesi sonuçlarını düzenlemek ve işyerinde muhafaza etmek.

3) Özel politika gerektiren gruplar, meslek hastalığı tanısı veya ön tanısı olanlar, kronik hastalığı olanlar, madde bağımlılığı olanlar, birden fazla iş kazası geçirmiş olanlar gibi çalışanların, uygun işe yerleştirilmeleri için gerekli koruyucu sağlık muayenelerini yaparak rapor düzenlemek, meslek hastalığı tanısı veya ön tanısı almış çalışanın olması durumunda da çalışanın çalıştığı ortamdaki diğer çalışanların koruyucu sağlık muayenelerini tekrarlamak.

4) Sağlık sorunları nedeniyle işe devamsızlık durumları ile işyerinde olabilecek sağlık tehlikeleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını tespit etmek, gerektiğinde çalışma ortamı ile ilgili ölçümler yapılmasını planlayarak işverenin onayına sunmak ve alınan sonuçların çalışanların sağlığı yönünden değerlendirmesini yapmak.

5) Çalışanların sağlık sorunları nedeniyle üç haftadan fazla süren işe devamsızlık durumlarında işe dönüş muayenesi yaparak eski görevinde çalışması sakıncalı bulunanlara mevcut sağlık durumlarına uygun bir görev verilmesini tavsiye ederek işverenin onayına sunmak.

6) Çalışanların sağlık gözetimi sırasında gerekli testler, laboratuvar tetkikleri ve radyolojik tetkiklerin yapılmasını sağlamak.

7) Bulaşıcı hastalıkların kontrolü için yayılmayı önleme ve bağışıklama çalışmaları yapmak, portör muayenelerinin yapılmasını sağlamak.

8) İşyerindeki sağlık gözetimi ile ilgili çalışmaları kaydetmek, iş güvenliği uzmanı ile işbirliği yaparak iş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili değerlendirme yapmak, tehlikeli olayın tekrarlanmaması için inceleme ve araştırma yaparak gerekli önleyici faaliyet planlarını hazırlamak ve bu konuları da içerecek şekilde yıllık çalışma planını hazırlayarak işverenin onayına sunmak ve uygulamaların takibini yapmak, yıllık değerlendirme raporunu hazırlamak.

ç) Eğitim, bilgilendirme ve kayıt;

1) Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin ilgili mevzuata uygun olarak planlanması konusunda çalışma yaparak işverenin onayına sunmak ve uygulamalarını yapmak veya kontrol etmek.

2) İşyerinde ilkyardım ve acil müdahale hizmetlerinin organizasyonu ve personelin eğitiminin sağlanması çalışmalarını ilgili mevzuat doğrultusunda yürütmek,

3) Yöneticilere, bulunması halinde iş sağlığı ve güvenliği kurulu üyelerine ve çalışanlara genel sağlık, iş sağlığı ve güvenliği, hijyen, bağımlılık yapan maddelerin kullanımının zararları, kişisel koruyucu donanımlar ve toplu korunma yöntemleri konularında eğitim vermek, sürekliliğini sağlamak,

4) İş sağlığı ve güvenliği çalışmaları ve sağlık gözetimi sonuçlarının kaydedildiği yıllık değerlendirme raporunu iş güvenliği uzmanı ile işbirliği halinde hazırlamak,

d) İlgili birimlerle işbirliği;

1) Sağlık gözetimi sonuçlarına göre, iş güvenliği uzmanı ile işbirliği içinde çalışma ortamının gözetimi kapsamında gerekli ölçümlerin yapılmasını önermek, ölçüm sonuçlarını değerlendirmek,

2) Bulunması halinde üyesi olduğu iş sağlığı ve güvenliği kuruluyla işbirliği içinde çalışmak,

3) İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği konularında bilgi ve eğitim sağlanması için ilgili taraflarla işbirliği yapmak,

4) İş kazaları ve meslek hastalıklarının analizi, iş uygulamalarının iyileştirilmesine yönelik programlar ile yeni teknoloji ve donanımın sağlık açısından değerlendirilmesi ve test edilmesi gibi mevcut uygulamaların iyileştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi çalışmalarına katılmak,

5) Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Yönetmeliğine göre meslek hastalığı ile ilgili sağlık kurulu raporlarını düzenlemeye yetkili hastaneler ile işbirliği içinde çalışmak, iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına yakalanan çalışanların rehabilitasyonu konusunda ilgili birimlerle işbirliği yapmak,

6) İş sağlığı ve güvenliği alanında yapılacak araştırmalara katılmak,

7) Gerekli yerlerde kullanılmak amacıyla iş sağlığı ve güvenliği talimatları ile çalışma izin prosedürlerini hazırlanmasında iş güvenliği uzmanına katkı vermek,

8) Bir sonraki yılda gerçekleştirilecek iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili faaliyetlerin yer aldığı yıllık çalışma planını iş güvenliği uzmanıyla birlikte hazırlamak,

9) İşyerinde görevli çalışan temsilcisi ve destek elemanlarının çalışmalarına destek sağlamak ve bu kişilerle işbirliği yapmak,

10) İş güvenliği uzmanıyla birlikte iş kazaları ve meslek hastalıklarıyla ilgili değerlendirme yapmak, tehlikeli olayın tekrarlanmaması için inceleme ve araştırma yaparak gerekli önleyici faaliyet planlarını hazırlamak ve uygulamaların takibini yapmak.

İşyeri Hekimi çalıştırmamanın cezası nedir?

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun idari para cezaları ve uygulanması (26.madde) maddesine göre İşyeri Hekimi görevlendirmeyen işverene **5390 TL**, aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar 5390 TL idari para cezası öngörülmektedir.

Diğer Sağlık Personeli

Diğer sağlık personeli kimdir?

Diğer sağlık personeli: İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde görevlendirilmek üzere Bakanlıkça belgelendirilmiş hemşire, sağlık memuru, acil tıp teknisyeni veya çevre sağlığı teknisyenidir.

Diğer sağlık personelinin görevleri nelerdir?

- (1) Diğer sağlık personeli işyeri hekimi ile birlikte çalışır.
- (2) Diğer sağlık personelinin görevleri aşağıda belirtilmiştir:
  - a) İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin planlanması, değerlendirilmesi, izlenmesi ve yönlendirilmesinde işyeri hekimi ile birlikte çalışmak, veri toplamak ve gerekli kayıtları tutmak,
  - b) Çalışanların sağlık ve çalışma öykülerini işe giriş/periodyk muayene formuna yazmak ve işyeri hekimi tarafından yapılan fizik muayene sırasında hekime yardımcı olmak,
  - c) Özel politika gerektiren grupların takip edilmesi ve gerekli sağlık muayenelerinin yaptırılmasını sağlamak,
  - ç) İlk yardım hizmetlerinin organizasyonu ve yürütümünde işyeri hekimi ile birlikte çalışmak,
  - d) Çalışanların sağlık eğitiminde görev almak,
  - e) İşyeri bina ve eklentilerinin genel hijyen şartlarının sürekli izlenip denetlemede işyeri hekimiyle birlikte çalışmak,
  - f) İşyeri hekimince verilecek iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili diğer görevleri yürütmek,
  - g) İşyerinde görevli çalışan temsilcisi ve destek elemanlarının çalışmalarına destek sağlamak ve bu kişilerle işbirliği yapmak.

Diğer sağlık personeli çalıştırmamanın cezası nedir?

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun idari para cezaları ve uygulanması (26.madde) maddesine göre Diğer Sağlık Personeli görevlendirmeyen işverene **2695 TL**, aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar 2695 TL idari para cezası öngörülmektedir.

Kimler işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli bulundurmak zorundadır?

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

İşyeri hekimi ve diğer sağlık personeli çalıştırma yükümlülüğü kademeli olarak uygulanacaktır. Buna göre;

01.01.2013: 50'den çok çalışanı olan tüm işyerleri (kamu hariç)

01.07.2013: 50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli işyerleri (kamu hariç)

01.07.2014: 50'den az çalışanı olan az tehlikeli işyerleri ve kamu işyerleri

Kanunun 6.maddesine göre işveren;

Çalışanları arasından iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirir. Çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip personel bulunmaması hâlinde, bu hizmetin tamamını veya bir kısmını **ortak sağlık ve güvenlik biriminden yada iş yeri sağlık güvenlik biriminden** yerine getirebilir.